

การพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

Developing the Group work training package to reinforce of Emotional Quotient for Prathomsuksa 4-6 students.

รวีวรรณ พลบำรุง¹, สมบัติ ท้ายเรือคำ², บังอร กุมพล³

Rawiwan Phonbumroong¹, Sombat Tayraukham², Bungon Kumphon³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและทดลองใช้ชุดฝึกอบรม และเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 46 คน สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่ม และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.295-0.882 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way repeated measure MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมาก
2. นักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์มีคะแนนหลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การพัฒนา, ชุดฝึกอบรมแบบกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม, ความฉลาดทางอารมณ์

¹ นิสิตระดับปริญญาโท, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Department of Research and Development Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Department of Mathematics Faculty of Science, Mahasarakham University

Abstract

The purposes of this study were to develop and to experiment the Group work training package to reinforce of Emotional Quotient and result to study of students that used the Group work training package to reinforce of Emotional Quotient. The samples of this study were 46 students studying in the Prathomsuksa 4-6. They were selected though cluster random sampling method. The research instruments used in the study were the Group work training package to reinforce of Emotional Quotient and 60 items form, and Emotional Quotient scale with discriminating power ranging 0.295-0.882 and a reliability of 0.959. The statistics used for analyzing the collected data were mean, Percentage, standard deviation, and One-way repeated measure MANOVA

The study showed that 1) The Group work training package to reinforce of Emotional Quotient had created and developed to determine the content validity from evaluated structure of the Group work training package to reinforce of Emotional Quotient by 5 experts. There also indicated their result of evaluation as a whole at the appropriately level. 2) The students showed gains in an Emotional Quotient after the training package participation (Post-test) from before the training package participation (Pre-test) at the 0.01 level of significance.

Keywords : Developing, Group work training package, Emotional Quotient,

บทนำ

ในปัจจุบันเราเห็นนักเรียนแสดงอาการก้าวร้าว มีพฤติกรรมทำลาย ก่อความรุนแรง ทะเลาะวิวาท ลักขโมย ดิตยาเสพติด ดิตเกม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ซึ่งจากพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า เด็กมีอัตราความเครียด การมีสติรู้ตัว ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น นั่นก็หมายความว่า เป็นผู้มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ ไม่สามารถปรับตัวเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอยู่อย่างมีความสุขได้ตามอัตภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ในสภาพการณ์ปัจจุบันความฉลาดทางอารมณ์ของคนไทยมีระดับลดลงเห็นได้จากผลสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทยต่ำกว่าปกติ เมื่อปี 2545-2556 มีการสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,325 คน จาก

ตัวแทนกรุงเทพฯ และ 10 จังหวัดใน 4 ภาค ใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ฉบับกรมสุขภาพจิต โดยให้ครูเป็นผู้ประเมิน พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ปี 2554 มีค่าต่ำสุดคือ 169.72 ปี 2550 มีค่า 179.58 และปี 2545 มีค่า 186.42 (ทีมข่าวการศึกษา. 2555)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ความสำเร็จของบุคคลทั้งในด้านการงาน และการดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เพราะบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีแผนในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักการแสวงหาความสุขให้ตนเองได้ตามอัตภาพ สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างสุขุม สมเหตุสมผล มีความเมตตา กรุณา มีอารมณ์ขัน รู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตน บริหารจัดการกับอารมณ์ สร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเอง บริหารจัดการความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2551 : 23)

กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้จุดมุ่งหมายบางประการ ลักษณะกิจกรรมจะเป็นการเสริมสร้างความรู้สึก สร้างสรรค์ประสบการณ์ และสร้างทัศนคติที่ดีงาม โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกเรียนรู้ด้วยการกระทำ กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาเสริมสร้างทักษะเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้รู้จักการเก็บอารมณ์ การแสดงออกทางอารมณ์ให้ถูกต้องสมเหตุ สมผล ช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง การนำเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางอารมณ์ได้ (กาญจนา ไชยพันธ์. 2549 : 9-10)

จากแบบสรุบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียนตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนประเสริฐแก้วอุทิศ อำเภอบ้านไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าในประเด็นการแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์ และลักษณะนิสัยของนักเรียนในปกครองเมื่ออยู่ที่บ้านพบว่ามีนักเรียนที่มีพฤติกรรมและคุณลักษณะไม่พึงประสงค์หลายคน และหลายด้าน ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมชอบเถียง ขี้เกียจ ก้าวร้าว ชอบทะเลาะกับพี่น้อง โวยวาย โกรธง่าย เอาแต่ใจ ชอบพูดคำหยาบ ด่าพ่อแม่ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาและเป็นที่หนักใจของพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นอย่างมาก และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการเป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาได้สังเกตพบว่า นักเรียนมีการทะเลาะวิวาทกันด้วยวาหุความไม่พอใจกันเพียงเล็กน้อย มีการพูดจาหยาบคายด่าทอกัน ไปจนถึงมีการชกต่อยต่บตีกัน แสดงถึงความขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่มีน้ำใจต่อกัน ชอบตำหนิและกล่าวหากัน ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่นักเรียนแสดงออกเหล่านี้ เป็นลักษณะของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ซึ่งหากไม่ได้

รับการแก้ไข สามารถนำไปสู่การกระทำที่รุนแรงขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเอง ครอบครัว สังคมต่อไป และไม่สามารถมีชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมได้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ดีขึ้น ไม่ให้เป็นปัญหาในการเลี้ยงดูและการเรียนการสอน รวมทั้งเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดปัญหากับตัวเอง ครอบครัว สังคม อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าการนำเทคนิควิธีการในการอบรมโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม น่าจะเป็นผลที่ทำให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและทดลองใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระหว่างก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ มีคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรมมากกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ศูนย์เครือข่าย

เมืองไผ่ อำเภอบ้านไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 36 ห้อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนประเสริฐแก้วอุทิศ อำเภอบ้านไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 3 ห้อง ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 16 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 60 นาที ซึ่งชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้างโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.295-0.882 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.959

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ในการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 16 ชั่วโมง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนทำการทดลองเลือกกลุ่มตัวอย่างมา 46 คน จากนั้นผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์และวิธีการอบรมแก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ให้

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ก่อนใช้ชุดฝึกอบรม (Pre-test) ในเวลา 60 นาที บันทึกผลคะแนน

2. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง นำชุดฝึกอบรมมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้งรวม 16 ชั่วโมง ทำการอบรมในชั่วโมงชุมนุม ซ้อมเสริมและแนะแนว

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมแล้วให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test) โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับการวัดครั้งแรกก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมบันทึกผลคะแนน

4. ขั้นทำการวัดซ้ำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการสอบวัดซ้ำ (Follow) หลังจากใช้ชุดฝึกอบรมผ่านไป 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับการวัดครั้งแรกบันทึกผลคะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

2. การวิเคราะห์พหุคูณเปรียบเทียบ ความฉลาดทางอารมณ์ก่อนหลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และการวัดซ้ำหลังเข้าร่วมฝึกอบรม 2 สัปดาห์ ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำ เพราะตัวแปรตามที่วัดมีองค์ประกอบหลายด้านและมีการเปรียบเทียบ

สมมุติฐานแบบวัดซ้ำ (One-way repeated measure MANOVA : สมบัติ ท้ายเรือ คำ. 2555 : 198)

ผลการวิจัย

1. ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น มีความถูกต้องของเนื้อหา และมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. นักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 1,2

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ ก่อน-หลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ และหลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ 2 สัปดาห์โดยใช้สถิติ One - way repeated measure MANOVA

ตัวแปร	สถิติทดสอบ	Value	F	Hypothesis df	Error df	P-Value
ความฉลาดทางอารมณ์	Wilks' lambda	0.173	17.249	10.000	36.000	0.000

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ก่อน-หลัง การใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ และหลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ 2 สัปดาห์ ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

ตัวแปร	ช่วงเวลาที่เปรียบเทียบ		ผลต่างของคะแนน	
	(J) Time	(I) Time	เฉลี่ย (J-I)	P-Value
ด้านการตระหนักรู้จัก อารมณ์ของตนเอง (TRA)	2	1	0.674	0.000
	3	2	0.118	0.109
ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ ของตนเอง (BRI)	2	1	0.813	0.000
	3	2	0.109	0.153
ด้านการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้ ตนเอง (RAN)	2	1	0.899	0.000
	3	2	0.080	0.250
ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (RUB)	2	1	0.411	0.000
	3	2	0.154	0.026
ด้านการบริหารจัดการด้านสัมพันธภาพ (SAM)	2	1	0.639	0.000
	3	2	0.141	0.055

จากตาราง 1 พบว่าการเปรียบเทียบคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์ก่อน-หลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ และหลังการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ 2 สัปดาห์ แยกตามองค์ประกอบ ทุกองค์ประกอบมีผลดังนี้ 1) คะแนนหลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test : 2) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 2) คะแนนหลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมชุดฝึกอบรม 2 สัปดาห์ (Follow : 3) ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น มีความถูกต้องของเนื้อหาและการประเมินโครงร่างชุดฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกอบรมถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการที่เหมาะสม ผ่านการหาประสิทธิภาพโดยเริ่มจากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเนื้อหาที่จะนำมาพัฒนาเป็นชุดฝึกอบรม ตลอดจนเทคนิควิธีการอบรมมีการตรวจสอบแก้ไขข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ การประเมินความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของชุดฝึกอบรม จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ ทั้งด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ เทคนิควิธีการการใช้สื่อและการวัดผลประเมินผล แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้ชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยยังได้สร้างและพัฒนาขึ้นโดยการประยุกต์ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม (อ้างถึงใน กาญจน

ไชยพันธ์. 2549 : 8-9) อธิบายดังนี้ 1) บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในตนเอง ทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือกลุ่มโดยการนำความสามารถใช้กับการทำงานกลุ่มร่วมกัน จะส่งเสริมให้สมาชิกได้พัฒนาตนเอง 3) บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกลุ่ม จะทำให้สมาชิกเรียนรู้การรู้จักให้และการรู้จักรับ 4) กลุ่มจะช่วยส่งเสริมบุคคลให้มีการพัฒนาทัศนคติทางสังคมในทางที่ดี สอดคล้องกับแนวคิด นำไปสู่การผลิตชุดฝึกอบรม ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2547 : 115-116) ให้แนวคิดว่า 1) การจัดประสบการณ์ให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ วิธีการ กระบวนการ และเทคนิคอย่างหลากหลาย 2) การนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน 3) การจัดสภาพแวดล้อมโดยให้สมาชิกได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทางทราบว่าตัดสินใจถูกหรือผิด มีการเสริมแรงทางบวก ได้ค่อยเรียนรู้ทีละขั้นตอน อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มเพื่อใช้การวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมดังนี้ (กาญจน ไชยพันธ์. 2549 : 26-32) 1) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานคือ กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกขึ้น 2) ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะพิจารณาพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน 3 ลักษณะ คือ ความต้องการมีส่วนร่วม ความต้องการในการควบคุมและความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น ทฤษฎีสู่การแลกเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่ม เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก จะก่อให้เกิดผลของกลุ่ม เช่น ความสนุกสนาน ความสบายใจ ความพอใจ เป็นต้น จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทางการสร้างชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์นี้มีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น หลังจากการเข้าร่วมฝึกอบรม สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ ศศิพันธ์ ศิริธาตกุลพัฒน์ (2551 : 95-103) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จันดา ทัพพะ (2550 : 91-2) การพัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มลิวลัย ยงโพธิ์ (2550 : 73) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคความฉลาดทางอารมณ์และการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดฝึกพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคความฉลาดทางอารมณ์ และการคิดวิเคราะห์และ ชลกร กะสี (2554 : 125) การประยุกต์ใช้แบบแผนการทดสอบการวัดซ้ำเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวคิดของโคเวีย (Covey) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. ผลการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่ม พบว่านักเรียนมีคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์หลังการเข้าร่วมฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรม (Post-test) และคะแนนก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม กับการหลังการใช้ฝึกอบรม ที่ละองค์ประกอบพบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด แสดงว่ากิจกรรมในชุดฝึกอบรมสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้ตนเองได้ดี และต้องปรับปรุงหรือเพิ่มกิจกรรมในการพัฒนาองค์ประกอบด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นให้มากขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างร่วมกิจกรรมและ

หลังร่วมกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ดีขึ้น ไม่พบพฤติกรรมการทะเลาะวิวาท นักเรียนรู้สึกมีกำลังใจ มีความมุ่งมั่น มีความฝัน ได้กำลังใจจากเพื่อน รู้จักให้กำลังใจและปลอบใจเพื่อน มีความสามัคคี ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ แยกแยะอารมณ์และหาสาเหตุของการเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ได้ แก้ไขปัญหาร่วมกันได้ รู้จักมอบคนอื่นในด้านบวก กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก มั่นใจในตนเองมากขึ้น มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมในชุดฝึกอบรมเป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น มีการควบคุมตนเองและเคารพผู้อื่น รู้จักให้กำลังใจตนเองและผู้อื่น อีกทั้งกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยตรง ช่วยในการพัฒนาตนเอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มด้วยตนเอง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม เพลง เกม กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ภาพยนตร์สั้น และการอภิปรายกลุ่ม จึงส่งผลให้สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2551 : 176-177) ที่กล่าวว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีต้องมีกรฝึกปฏิบัติ ต้องฝึกในเชิงสถานการณ์ ให้ทดลองเรียนรู้ปฏิบัติและทราบผลการแสดงออก (Feedback) ความสามารถทางอารมณ์จึงต้องเป็นผลมาจากความสามารถปฏิบัติได้ ในการฝึกมักทำการฝึกเป็นรายบุคคลร่วมกับกิจกรรมสัมพันธ์ในกลุ่มเล็ก ๆ เริ่มจากการสร้างแรงจูงใจที่ดี การควบคุมอารมณ์โกรธ และการบริหารความเครียด และสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา ไชยพันธ์ (2549 : 12) ที่กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ดีเพราะเป็นการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติจริง สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง

การนำเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางอารมณ์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลกร กะสี (2554: 125) การประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองการวัดซ้ำเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวคิดของโคเวีย์ (Covey) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคระหว่างทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ มาร์ศรี ภูพลพิศาล (2552 : 74) ได้พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุนทร ช่างไสตติสกุล (2550 : 78) ได้พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการ วิจัยไปใช้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบปัญหาในการใช้ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึง

ได้นำปัญหาเสนอแนะเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1.1 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรเพิ่มกิจกรรมในการพัฒนาองค์ประกอบ ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นให้มากขึ้น เนื่องจากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนวัดความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมพบว่า คะแนนหลังใช้ชุดฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมเพียงเล็กน้อย ไม่มากเท่าคะแนนการเพิ่มขึ้นขององค์ประกอบด้านอื่น ๆ

1.2 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรปรับกิจกรรมที่เป็นการศึกษากรณีตัวอย่างให้เนื้อหาของกรณีตัวอย่างกระชับไม่ยาวเกินไป เพราะทำให้ใช้เวลามากในการอ่านและยังเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่อง อาจทำให้กิจกรรมไม่เสร็จทันในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจเป็นผลทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามจุดประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ เพื่อนำมาช่วยในการตัดสินใจในการวิจัยครั้งต่อไป

2.2 ควรมีการพัฒนาชุดฝึก อบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้รูปแบบหลาย ๆ ด้านและในระดับชั้นต่างหน่วยงานหรือสังกัดอื่นเพื่อพัฒนาศักยภาพตอบสนองความแตกต่างและวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล

2.3 กิจกรรมที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ ชุดฝึกอบรมแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ควรมีอย่างหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุดกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้นักเรียนจะได้แสดงพฤติกรรมตรงตามที่ต้องการวัดมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรจะใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบ

กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ร่วมกับคุณครูของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อจะได้อธิบายของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะได้สอดแทรกความรู้หรือกิจกรรมให้ตรงตามสภาพปัญหาของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทาลัยมหาสารคาม ที่สนับสนุนงบประมาณโดยได้ให้ทุนอุดหนุนในการดำเนินการวิจัย จากงบประมาณรายได้ของมหาวิทาลัยมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2557 รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ไชยพันธ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จินดา ทัลละ. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2547). *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หน่วยที่ 1-15*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชลกร กะสี. (2554). *การประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองวัดซ้ำเพื่อพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวคิดของโคเวีย (Covey) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ทีมข่าวการศึกษา. (27 มิถุนายน 2555). ผลสำรวจ EQ เด็กไทย รอบ 10 ปี .ไทยรัฐ. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ : 16 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/viewnews.aspx.NewsID>.
- มลิวัดลย์ ยงโพธิ์. (2550). *การพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มารศรี ภูพลพิศาล. (2552) *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และ ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ศ.ษ.ม.วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). *เชาว์อารมณ์ (EQ) ดัดขึ้นเพื่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัทวีพริ้นท์จำกัด.
- ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ*. ปริญญาโท การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ ห้ายเรือคำ. (2555). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยการศึกษา*. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรี ชำรงโสตถิสกุล. (2550). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมกลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ ศ.ษ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.